

УДК 632.7.08:595.78:582.682.2:378.6(477.42)

М. С. Карпович, канд. с.-г. наук
Малинський фаховий коледж, м. Малин
БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ САМШИТОВОЇ ВОГНІВКИ
(*CYDALIMA PERSPECTALIS WALKER.*)
В МАЛИНСЬКОМУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Самшит вічнозелений – розлогий кущ завширшки до 1 м чи невелике деревце висотою 6–10 м, з густою кроною. Росте дуже повільно, може досягти висоти 80 см за 10 років, 8 метрів – у 100-річному віці. Стовбур з сірувато-білою корою з дрібними тріщинами. Коренева система добре розвинена.

Самшит досить цікава рослина, не дуже вибаглива, але може різко захворіти і загинути. Без ушкоджень витримує короточасні знижені температури у $-20 - -22^{\circ}\text{C}$ та літню спеку. Проте дуже чутливий до впливу вітру та сонця навесні. Добре росте на родючих ґрунтах з наявністю вапна, не витримує надлишкового зволоження. Також добре пристосована до бідних ґрунтів, зустрічається на сухих кам'янистих ґрунтах та ущелинах скель. У міських умовах добре переносить дим та пил.

Самшит вічнозелений (*Buxus sempervirens* L.) широко використовується в озелененні як міських, так і приватних територій України: обсаджування доріжок, клумб.

Самшитова вогнівка – новий шкідник для нашої місцевості (рис. 1), харчується листям самшиту. Імаго великих розмірів, гусениці зелені із чорною головою. Досить поширеними самшитові вогнівки є в країнах Азії [6].

Рис. 1. Імаго самшитої вогнівки [3]

В Європу фітофаг завезений з Китаю, вперше його виявлено в 2006 році в Німеччині. За п'ять років комаха швидко поширюється природним шляхом [2] країнами Західної Європи, оскільки здатна до

сплячки.

Вперше в Україні самшитову вогнівку виявлено у 2014 році на Закарпатті. На даний час комаху можна виявити в будь-якому регіоні країни.

Результати досліджень та їх обговорення. Були проведенні дослідження з вивчення стійкості різних декоративних форм самшиту вічнозеленого до інвазії ентомологічного шкідника самшитової вогнівки. Разом із цим здійснювалась оцінка їхніх декоративних якостей, які суттєво знижувались (рис. 2).

Поява самшитової вогнівки визначали за такими ознаками: листки та пагони покриті тонким павутинням, з наявністю великої кількості зелених гусениць, покритих тонкими волосками; листя, пагони та земля покриті відходами життєдіяльності комах.

Рис. 2. Рослини самшиту вічнозеленого: а – здорова рослина, б – пошкоджена гусеницями самшитової вогнівки (фото автора)

Значну загрозу для зеленого господарства становить їх швидке розповсюдження даного фітофага. Унаслідок інтенсивного живлення настає швидке відмирання кущів та деревець самшиту.

Згідно літературних джерел є відомості про те, що личинки уражаються ентомопатогенними бактеріями та грибами. Для них також властивий канібалізм – поїдання або травмування гусениць молодшого віку гусеницями старших вікових стадій [5]. В наших умовах природних ворогів у вогнівки немає. Виявлено, що в малій кількості шпаки та горобці поїдають гусениць, бо в процесі живлення листям самшиту вони нагромаджують в собі отруйні речовини – алкалоїди, які є небезпечними також для багатьох комах [1].

Ефективно боротися з самшитовою вогнівкою важко. Потрібно

застосовувати комплексний підхід, починаючи з механічного методу – збору яйцекладок, гусені, не забуваючи про підживлення і полив насаджень. Проти гусениць молодших віків можна застосувати біопрепарати, проте обробки проти гусені старших вікових груп біологічними препаратами малоефективні.

Від шкідника виявилися ефективними такі контактні препарати, як Прованто Профі, Аммпліго, Актеллік, Блискавка, Оперкот. Обов'язково потрібно поєднувати їх препаратами системної дії, це продовжить захисний період, наприклад Прованто Максі, Прованто Отек, Актара, Кораген, Енжіо. Проводячи обробку цими препаратами по листку, слід пам'ятати, що захисна дія препарату триває 14–20 днів, а цикл розвитку комахи – близько 40 днів. Тому необхідно проводити 2–3 обробки на місяць. Для запобігання раптової появи вогнівки, рекомендується проводити обприскування кожні 20 днів, починаючи з травня і закінчуючи у вересні. При обприскуванні рослин, ретельно обробляти всю листову поверхню, використовуючи Прилипач, для кращого розподілу робочого розчину по рослині [4].

Посилання

1. Кучерявий В. С., Шуплат Т. І., Гоцій Н. Д. Інвазії самшитої вогнівки (*Cydalima perspectalis* Walker.) у зелені насадження м. Львова. Збереження рослин у зв'язку зі змінами клімату та біологічними інвазіями: Матеріали міжнародної наукової конференції, м. Біла Церква, 31 березня 2021 року. Тези доповіді. Біла Церква, 2016. С.209-212.
2. На Львівщині масово поширюється новий небезпечний шкідник – самшитова вогнівка. *Режим доступу* https://zaxid.net/samshitova_vognivka_u_lvivskiy_oblasti_yak_borotysya_zi_shkidnikom_n_1506561 (дата звернення 14.09.2022)
3. Самшикова вогнівка. *Режим доступу* <https://superagronom.com/shkidniki-luskokrili-lepidoptera/samshitova-vognivka-id18947> (дата звернення 14.09.2022)
4. Самшитова вогнівка - що це, і як з нею боротися. *Режим доступу* https://leto.ua/ua/article/samshitovaya_ognevka_cho_eto_i_kak_s_ney_borotsya (дата звернення 14.09.2022)
5. Gninenko, Yu. (2018). Identification of invasive bugs in from <http://rcfh.ru/userfiles/les/invazivn%20klop.pdf> (in Russian). Russian forests. Pushkino: VNIILM, 32 p. Retrieved
6. Mally, Richard; Nuss, Matthias (2010). Phylogeny and nomenclature of the box tree moth, *Cydalima perspectalis* (Walker, 1859) comb. n., which was recently introduced into Europe (Lepidoptera: Pyraloidea: Crambidae: Spilomelinae). *European Journal of Entomology* 107:393–400. DOI:10.14411/eje.2010.048